

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Habacvc Propheta

Habakuk

Argentorati, 1526

VD16 B 3952

Væ tibi, qui proximo tuo infundis, & furorem tuu[m] submisces, & inebrias,
ut uerenda eius uideantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35974

bat, eiusmodi potentem structurã igni desolari necesse
esse. Quare oportuit hic spiritũ esse, qui hæc doceret,
& ad credendum ijs, hortaretur Iudeos. Nam Babylo
nijs, si hæc audissent, ludibrio fuisset, præcipue quom
eiusmodi pœna à domino exercituũ .i. à Iudeorũ Deo,
que spernebant, illi, uentura erat. quippe cuius popu-
lum destrueret. Quemadmodũ Iudeis & Romanis lu-
dibriũ erat, se à crucifixo Deo, Christo, destructũ iri,
cuius tamẽ in dies trucidabant sanctos. Hodicq; domi-
nis nostris risus est, illũ Deum aliquid posse facere, cu-
ius uerbũ prædicamus, quom quotidie persequatur.

**Replebitur enim terra cognitione
gloriæ Domini, ut aquã mare cõtegit.**

Hanc sententiã è Mose, Prophetæ desumpserunt,
qui Exo. 9. de Pharaone sic ait. Propterea excitauit te,
ut ostendam fortitudinẽ meam in te, ut annuncietur no-
men meũ in uniuersa terra. Hoc est. Tu me ueluti inuti-
lem miseri populi Deum, qui non late cantatus sit con-
temnis. Atqui & ego tibi quicquam ostendam, ne con-
temner adeo & uilis reputer, sed enim oẽs gentes ca-
nent ac loquentur de uiribus meis. Item Num 14. Viuo
ego. Ois terra gloria mea replebitur. Id est, uos tentatis
& dehonoratis me. Ego uero exhibebo me uobis, sicq;
uos inuadã, ut mundus gloria mea repleatur. hoc est, ut
canar, dicar, prædicar, honorer undiq; ubi audierint,
quid fecerim uobis, quem adeo uos tentatis. Sic Iesaiã

H 2 de Regno

de Regno Christi loquitur cap. 11. Plena est terra cognitione Domini, quemadmodum mare aqua plenum est. Vniuersus mundus Euangelion de Christo abundanter audit, ac Deū ex eo cognoscit, qui loquendi modi familiares nobis faciendi sunt. Illud enim glorie plenū uocant, quando undiq; Deus cantatur, prædicatur, dicitur, Perinde ac si de Alexandro, uel Iulio Cesare diceretur. Vniuersus mundus illos præduros uiribus Heroes commendat, ac rerum eorum præclare gestarum præconia, undiq; gentium insonuere.

Hoc pacto regi Babylonis, Habacuc minatur, et tantum dicere in animo habet. Tu dominum exercituum Deum nostrum contemnis, quasi uix sit musca exanimis erga uestrum Belum. quom tanta opera tua Deo tuo tribuas, Deum nostrum talia in nobis ferre oportere ratus. At breui experieris, & à nostro floccipenso Deo magnifica & præclara in uos & Deum uestrum fieri posse. Nam ita tecum aget, ut uniuersus terrarum orbis, de eo canat & loquatur, te unā cum Deo tuo rideat, Deum uero nostrum, in sublime euehat & laudet undique gentium, quod tanta in te perfererit. Quod uel totum sic contigit. postquā enim Cores Persarum rex Babylonem deuastarat, aperte fitebatur ac missis in omneis regni sui fines literis, promulgari curabat, Quod Deus cœlorum, qui Hierosolymis demoraretur tantum sibi triumphum ac potestatem dedisset. Quare & pro gratiarum actione, templum Hierosolymis

ANNOTATIONES.

¶ *osolymitanum, suis pecunijs & expensis restaurari edicebat, ut Esra tradit. Atque hoc est, uti mare aquis repletum, sic terra plena erit gloria Domini exercituum hoc est, talis erit gloriatio, quæ non exiccari, cunctulis uel surripi queat, sed mari aquis referto, similis erit, quod nemo exiccare, aut fossa adimere potest, uel siphonibus. Eadem ratione gloria hæc de Deo atq; instantia, tam fortis erit apud omnes gentes, ut nemo silentio obfuscare, aut impedire queat. Quæ omnia, ut memoratum est, ideo dicuntur & nunciantur, ut laudari animentur, & in fide retineantur.*

**Væ tibi, qui proximo tuo infundis,
& furorem tuum submiscas, & inebrias,
ut uerenda eius uideantur.**

Quarta hæc est derisoria Ode, de arrogantia & temeritate eius. Diuitiæ addunt animam, ut uulgatum uerbum est, Vbi Tyranni fortiter confederint, opibus, honore firmis, uoluptatibusq; deditis, & libus abundauerint, neq; sic tamen animo exaturati sunt, Ceterum arrogantes ac temerarij sunt, ad omnem, tum iniuriam, tum cupiditatem exercendam, qui nihil neq; perpeti, neq; audire possunt. Quod si res, pro animi sententia non suaserint, mirum dictum quam seuiant ac trucident. Legatur Daniel cap. 3. de rege hoc Nebucad Nezar, ut auream statuam crexit, coegitq; homines ut adorarent eandem. Præterea cap. 2. Vt in somnij sui, è sapientibus &

H 3 bus &

bus & diuinatoribus suis, interpretationem exegit, et qualisnam herbula fuerit experieris. Egregium sanè Tyrannum uidebis, qui uoluntatem suam, pro rege contuluerit. Ad hæc profundi intellectus ac prudentia hominū, qui noluit sapientū suorum uerbis à consilio suo deuehi, nec naso circumduci uoluit. At breuiter scire cupijt in somnij sui interpretationem à Coniectorebus suis, qui, tametsi pollicebantur, nec tamen conijcere in somnij mentem poterant. nimirū technas, eorum artem, esse suspicabatur.

Hebraicæ loquendi rationis iterum nobis paranda est familiaritas, quæ calamistrata orationis ac parabolarum diues est. In primo capite supra audiuius, ut Nebucad Nezar ingens bibulus culpatus sit, qui omnibus terras ebibat. Quo loco potare tantum significat, quantum alijs suar rapere, spoliare, ad sese trahere, ut & Christus de Phariseis Matthæi. 23. ait. Quod uiduarum ades deuorent, sed & in Hiob idem uerborum usus est. Hoc uero loci, huius quæ similibus bibere aut potare idem significat, quod aduersa pati, Et infundere, aut propinare, tantum, quantum punire, torquere, adfligere, ac nullis non plagis adficere. Hinc psalterij commune uerbum profluit. Calix Domini, Item calix corui, plenus sulphure. Sic Apocalypsis. 18. de purpureo scorto relictum est scriptum. infundite ubertim ei, sicut & uobis infudit, & ut uobis mensa est, sic illi remetimini. Tum ergo calix Domini, pota

ANNOTATIONES.

na uocatur, quam cuique infundit & partitur. De
 qua re Ieremi. 25. uide, ubi omnes in uniuersum
 mortales è calice Domini bibere
 iubet, ut inebriantur, uomant,
 & cadant. &c.

Atq; ut clare penitus capiamus, paradigma consy-
 deremus. Si quisquam à uino dulciter inebriatur, is du-
 plicis alterius ebrietatis exemplar & imago est. Alte-
 ra est, si præ ingentibus quisquã delitijs repleatur. Al-
 tera ubi quis magno præ dolore inebriatur. Qualem
 ergo, corpora se gerit ebrietas, tales & hæ gemine
 sese gerunt. Temulentus gressu nutat, decedit, euomit,
 insana ac stulta loquitur, impudens &c. ut in dies co-
 gnoscimus. Hoc pacto, si cui nimia adsit prosperitas,
 ut facultate, honore, uoluptate, potentia exuberet, ille
 uere temulentus est, ignorat enim, quid præ animi sui li-
 bidine, ordiatur. Gressu inconstans est, turpiter cadit,
 nugatur, impudenter agit. hoc est, & si turpia ac ne-
 fanda perpetret, quæ illum non adeo formosum red-
 dunt, sed potius deturpent, nihil tamen reputat, nullus
 illic timor, nulla uerecundia, aut moderatio, à priori
 & posteriori partibus detectus est, id est, undiq; sce-
 lus & ignominia eius uidetur. attamen perfringit nihil
 curans, ut & nunc in nostris Tyrannis aperte uide-
 mus. Sic Babylonius rex itidem ebrius erat, à mera la-
 sciua & uoluptate, ut in superioribus narratum est.
 Magna hic prudentia præditus est, qui temulento adeo

H 4 cedere

cedere potest, iuxta commune uerbum. Temulento, uel sceni plaustrum è uia cedere debet, cum fatuis enim nihil agendum est.

Rursum, qui præ dolore ebrius est, is item ebrius se in morè gerit, cundo girum facit, secum errat, clamat, ac talem se præbet, ut nihil præterquã dedecus in eo uideatur. Quidã & in Deum & homines blasphemii sunt, per impacientiam procedentes, Quicquid est opertum, recludunt, penes quos simpliciter stulticiã, irrationabilitasq; est, uii ebrium decet. In hunc modum de rege Babylonio Habacuc loquitur, quod pleurosq; temcto ingurgitauerit, ubi ipse antea uoluptate plenus ac ebrius erat. Id est, audax, temerarius Tyrannus erat. qui multos conturbabat populos, præcipue uero, omni dempta miseratione, Iudaicũ populum premebat, ut Iesaiã. 47. in Babylonem ait. Quom excandescerem in populum meum, sordidabam hereditatẽ, tradens eam in manum tuam. Tu uero nulla in eum misericordia tangebaris. Dein & Zachariã. i. Suaeisco gentibus magnis, parum enim indignabar, ipsi uero ad mala iuuant. Ego populum meum castigare duntaxat cogitabam, ipse uero funditus è medio tollere moluitur. ac maiora, quàm mihi ferendum sit, designant.

Atqui iudicia Dei eundem pariter cursum tenent, ut qui priore modo ebrius fuerit, posteriore item totũ perfundi necessarium sit, ut hic Propheta inquit, Regem omnũ gentium bonis inebriatum, multosq; alios

merore

ANNOTATIONES.

moerore ebrios reddidisse. Quapropter & ipsum rursus deridendum, & in omnibus passim terris cantandum & euulgandum, quomodo & ipse temulentus sit quemadmodum & Esaie. 14. de eo predicatur. Et tu æque ac nos trucidatus es (inquiunt gentes). id est, tu contriuisi nos, Et ter rursus egregie contritum arbitror, saltem talia expectare possemus. Arduum nimis & creditu difficile est, ubi tyranni adhuc in throno sedent.

Id ergo est, Quod Habacuc hic dixit. Proximo tuo bene infudisti, ac ipsum inebriasti. Et quo nemo quisquam dubitet, de altera, nempe, moeroris ebrietate loqui Prophetam, seipsum explanat dum inquit. Et furore tuo potum diluis. Quo satis aperte demonstratur, gentibus eum calicem iræ suæ propinasse, hoc est, temeraria tyrannide summe conturbasse, ac ita dehonestasse, ut uerenda earum conspiciantur, hoc est, omnes eas honore spoliavit, ut pauperes & adflucti fierent, de quibus nihil præclari dici poterat: Quo simul ad historiam Genesis Propheta respicit. Vbi Noah temulentus, sic nudatus iacebat, ut uerenda eius conspicerentur. Quod non aliud significat, quã ignominiosam crucem seu adfluctionem & aduersitatem. Potiri enim rerum, res & honorem adipisci, magnificum coramundo est. Substerni uero hosti, inopiæ & ignominie obnoxium fieri, detestabile est. Quare hoc, uerenda nuda uidere, est, quando quis uincitur, perditur, ad inopiam cogitur, quemad-

H 5 modum

modum & hic tyrannus Nebucadnezar plerasq; gentes dehoneſtarat, triumpho & gloria ſibi reſeruat.

Tuque pro gloria, ignominia ſaturaberis

Id eſt, rurſum tibi poculum diluetur, & ebrius redetis, ut tua ſimiliter uerenda oculis omnium pateant. Nam & tu uinceris, ut tua potentia ad nihilum, & dedecus redigatur, tum & tu dedecore & ignominia ſaturaberis, honoris loco. Hoc eſt, loco magnificentie et gloriæ quibus nunc eximus es, meram habiturus eſt ignominiam, ac nihil plane honoris, idq; totum, non ſine ingenti tripudio, de te canetur, ſic tamen ut ridearis tu ludibrioq; habearis, id enim tibi nemo inuidet, quippe, qui ſis optime meritus.

Tu ergo nunc etiam bibe, ut grefſu nutes. Ea ſcilicet ebriorum conditio eſt, ut grefſu uacillent, neq; ſigere pedem queant, & fortiter conſiſtere. Sic qui morore & triſtitia perſuſi ſunt, ignorant, ubi manendum ſit, uafusq; illos uniuerſi orbis ambitus non poteſt capere (adeo in arctum tum conſtrictus eſt) totus tam conſilij quam auxiliij expertes, Huiusmodi Regi quoque imprecatur, & nunciat, nempe uenturos eſſe Perſas & Medos, qui illi adſtictionem cordis, & nihil non mali inſuſuri ſunt, ut bibat et gradu uacillet, ut nuſquam conſiſtere poſſit. Atque in hunc modum Pſal 60 loquitur. *Oſtendis populo tuo dura, potas nos uino uacillantes*